

Mattilsynet

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Feltkontroll av hjorteviltkjøt

Sjukdomar hjå hjortevilt

Mattilsynet, avdeling Hardanger og Sunnhordland
v/ Svein Rimestad

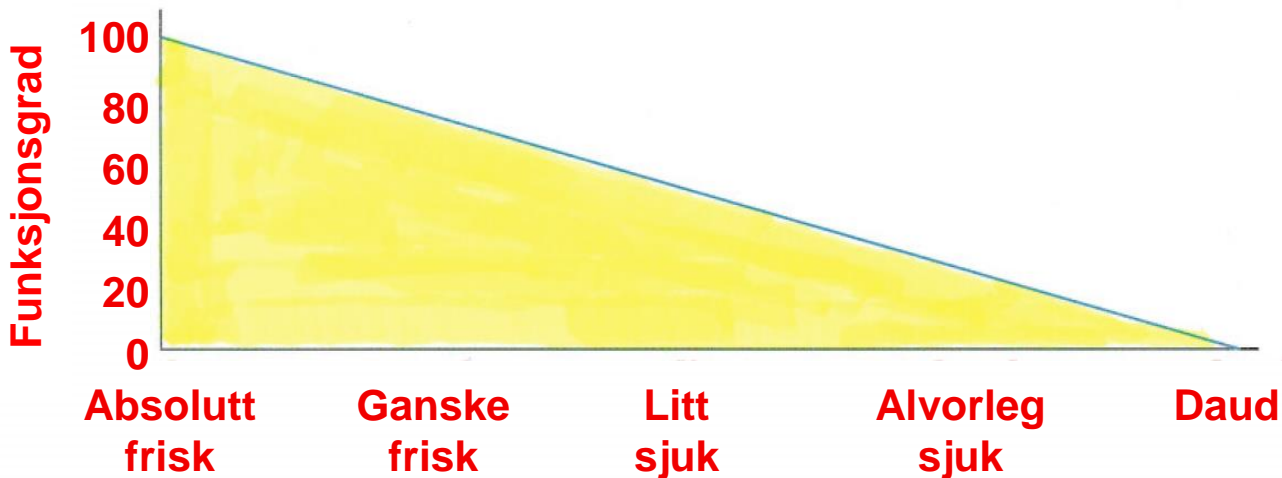
Sjukdomar hjå hjortevilt

2

Kva er sjukdom?

Veterinærinstituttet sin definisjon:

Einkvar svikt i kroppen sine funksjonar som påverkar eit dyr sin fysiske kapasitet og/eller levealder på ein negativ måte

Kvifor bry seg med sjukdomar hjå vilt?

(Ut over konstatering ”sjuk eller frisk”)

- For å kunna forvalta rett ressursmessig
- Forvaltning i høve til dyrevelferd
- Smitteførebygging i høve til tamdyr
- Smitteførebygging i høve til menneske
- Få kunnskap om kva naturinngrepa våre kan føra til (samspel i/med naturen)

Sjukdomar hjå hjortevilt

4

Helseovervåkingsprogrammet for hjortevilt 1998-2006 (sjå www.vilthelse.no) – fordeling av diagnosar hjå 2 716 skadde/sjølvdaude dyr:

Spesifikk sjukdomsdiagnose:	10 % (!)
Avmagring:	15 %
Mekanisk skade:	26 %
Ingen diagnose:	28 %

Teikn til sjukdom hjå levande dyr

5

- **Ter seg unormalt (mindre på vakt)**
- **Rører seg unormalt**
- **Ser "annleis" ut**

Teikn til sjukdom på slakt (og kadaver)

6

- Er skrotten symmetrisk?
- Har lymfeknutane normal utsjånad?
- Har bryst- og bukhole normale hinner og normalt innhald?
 - Ser indre organ normale ut?
- Luktar det normalt?
- Normal farge?

Alvorlege smittsame sjukdomar

7

A-sjukdomar

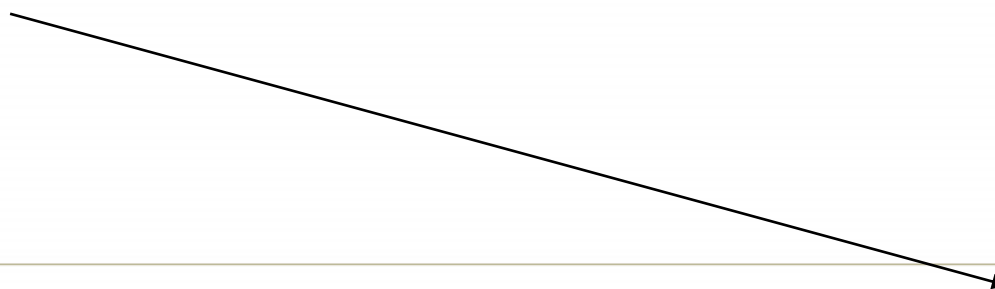
Blåtunge

Miltbrann

Rabies

Munn og klauvsjuka

Meldeplikt!!

Mattilsynet

B-sjukdomar

Hunden sin dvergbenemark

Reven sin dvergbenemark **OBS!**

Paratuberkulose

Tuberkulose

Meldeplikt!

Mattilsynet

Ulike bakteriar

- **Stafylokokkar**
- **Streptokokkar**
- **Korynebakteriar**
- **... o.s.b. ...**

Elgvorter (virus)

10

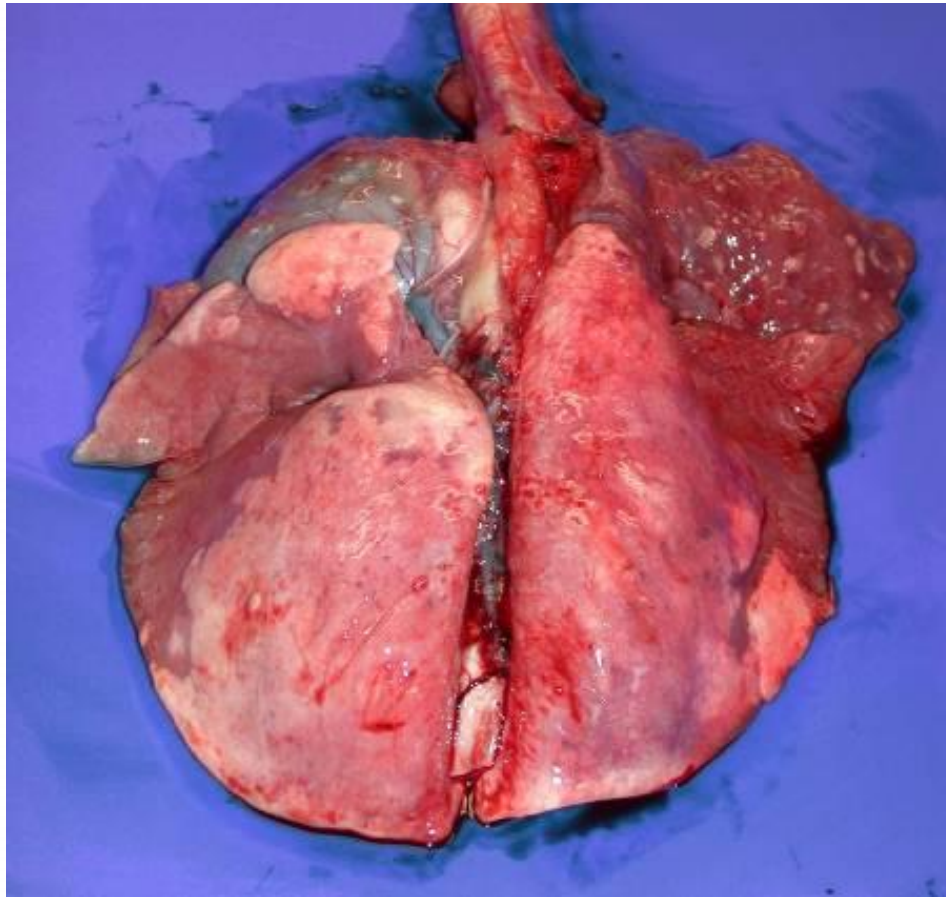
Tuberkulose (bakteriesjukdom)

11

Bakteriell lungebetennelse

12

Fotrote (bakterielt) hjå rein

13

Ringorm

Familiane Trichophyton og Microsporum

- Går både på dyr og menneske (Zoonose)
- Ulike artar ulikt mottakelege
- Ein del av ringormtypane har sine favoritt"offer"

Lite vanleg/ lite kjent på vilt
Sjeldant på folk og

Parasittar (finst ganske vanleg på/i hjortedyr)

15

□ Utanpå

- Pelslus
- Flått
- Hjortelusflue

□ Inni

- Leverikter
- Ulike bendelmakk
- Ulike rundormar
- Hjernemakk
- Svelgbrems, hudbrems

Utvortes parasittar

16

Svolten ho

Mett ho

Flått

Før landing

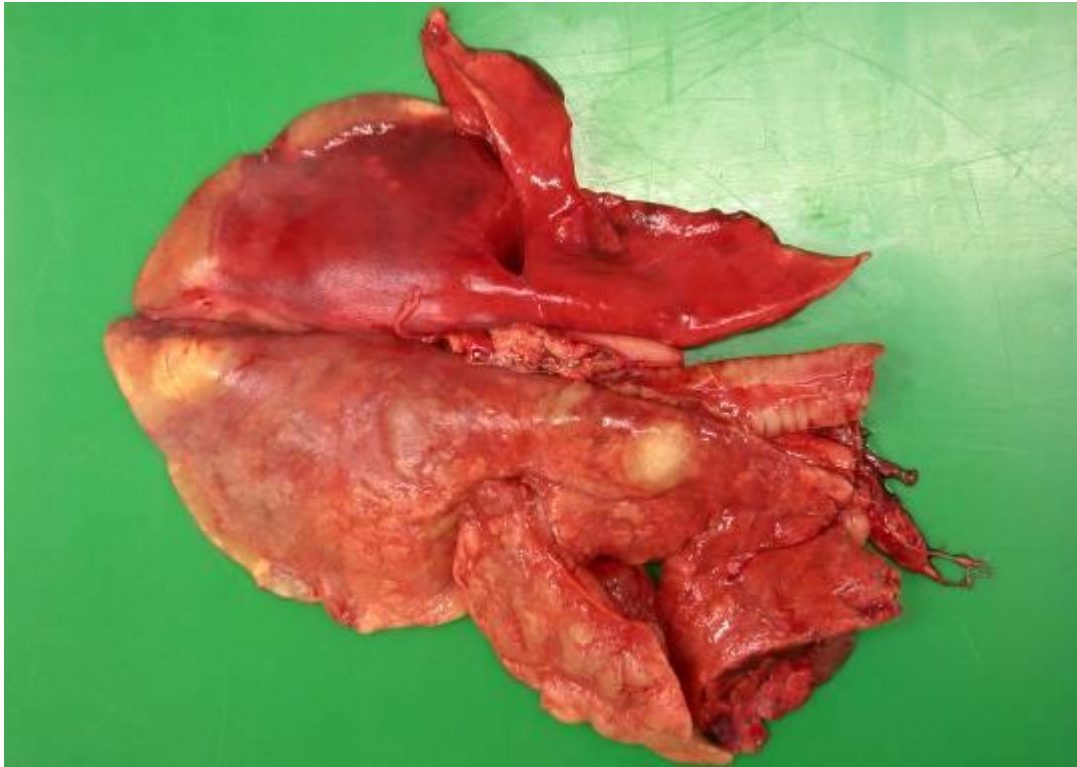
Hjortelusflue

Etter landing

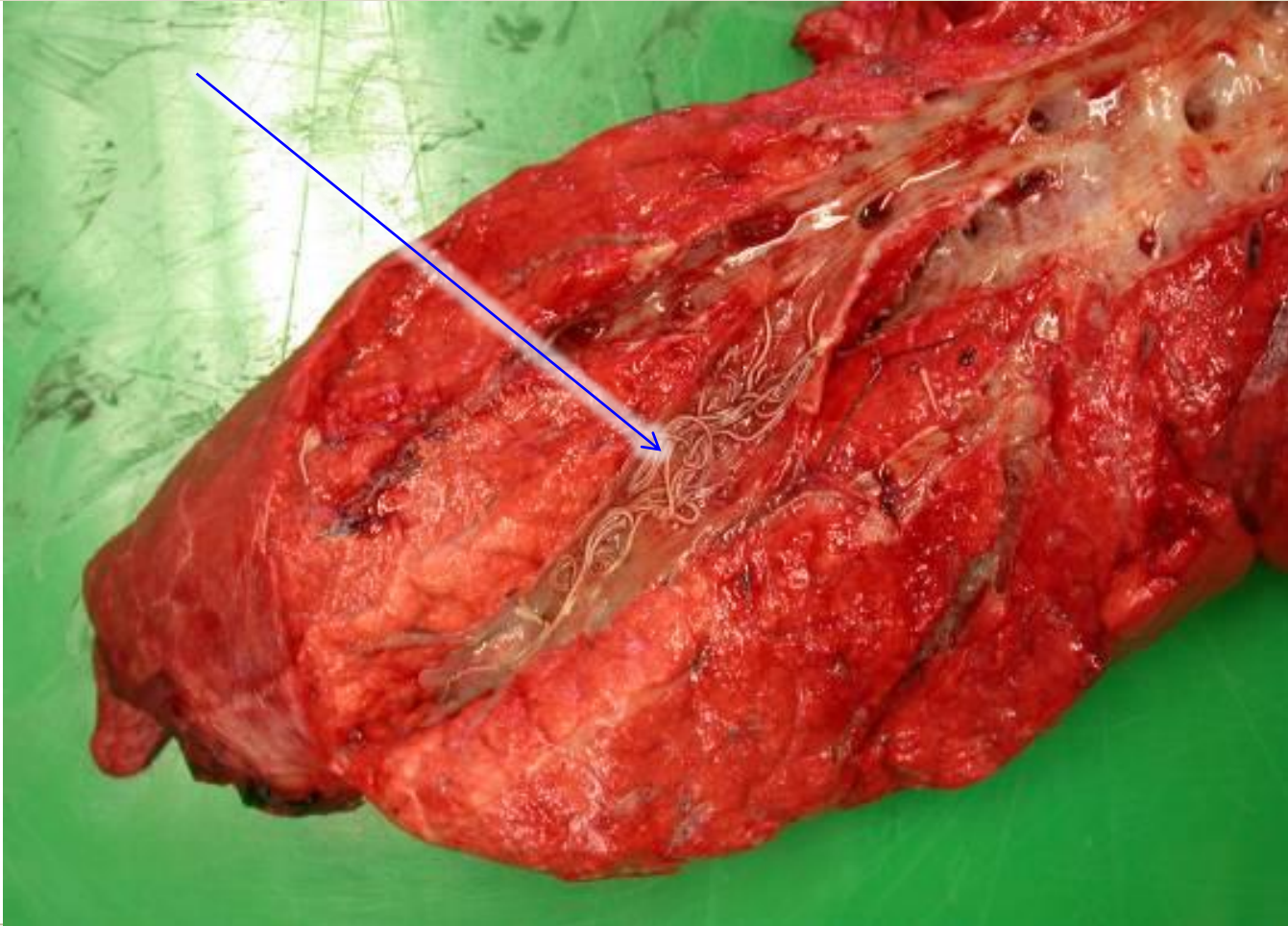
Lungemark (parasitært)

17

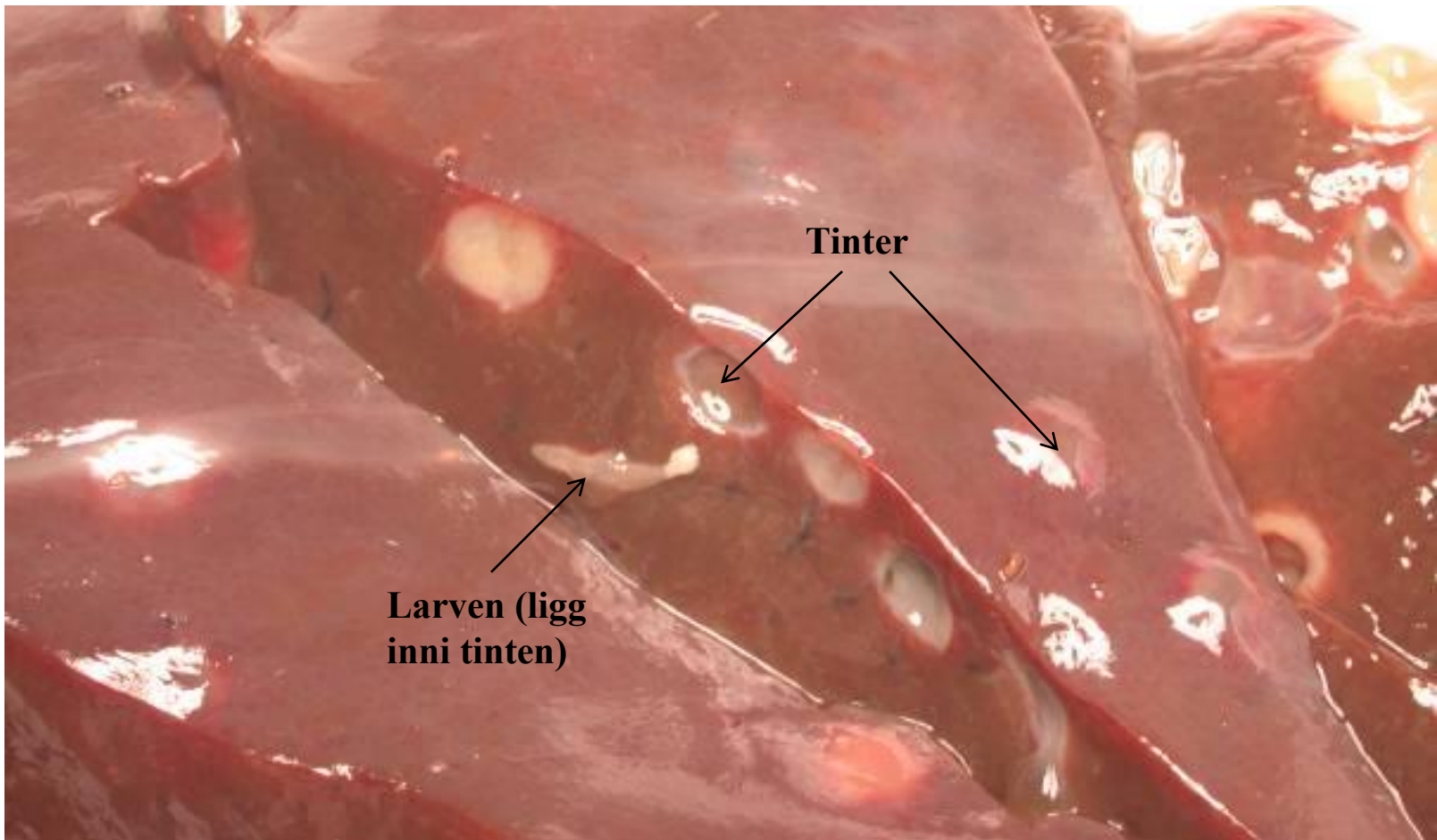
Lungemark

18

Bendelormtinter i elglever

19

Grå stær (katarakt)
(ikkje smittsamt)

Vondarta katarrfeber
(smittsamt – virus)

Mjøldrøyeforgifting (soppgift)

Mjøldrøyesoppen

Parykkhorn (Ikkje smittsamt)

På elg →

På rågeit ↑

Svulstar (vert stort sett rekna som ikkje smittsamt)

24

Silbeinssvulst
Leversvulstar

Leversvulst →

Brunstlever

Grå stær (katarakt)

Medfødde misdanningar

- **Trafikkskadar**
- **Fallskadar**
- **Stangeskadar**
- **Skotskadar**

Opne / lukka – Nye / gamle

Miljøreiningar

27

Spreidde med ver og vind:

Radioaktivitet

Kadmium

...

Lokal påverknad:

Bly

Kvikksylv

PAH,PCB

...

Om du ikkje er spesialist på sjukdom og det unormale:

**Ver spesialist på å sjå når noko
IKKJE ER NORMALT
og reager rett i høve til det!**